

Familieroman

Alleman- kind

Greetje van den Berg

ELLESSY
RELAX

Greetje van den Berg

ALLEMANSKIND

[Uitgeverij De Rode Kamer | Haarlem](#)

Introductie

De wereld van Grace Visserman staat op z'n kop als ze ontdekt dat haar doodgewaande vader nog in leven is. Vele jaren lang hebben haar moeder en stiefvader haar het tegendeel wijsgemaakt. Vol onbegrip en wrok vertrekt Grace halsoverkop naar Italië, het land van Davide, haar echte vader. Daar wordt ze hartelijk door hem en zijn familie ontvangen en krijgt ze gastvrij onderdak in zijn huis. Alles lijkt zich ten goede te keren, maar al snel ontdekt Grace dat Davide ernstig ziek is.

In de weken die volgen, proberen ze zoveel mogelijk tijd samen door te brengen. Davide vertelt over zijn verleden, over zijn liefde voor haar moeder Hylkje, en hoe het zo verkeerd kon aflopen.

Na zijn dood weigert Grace terug naar Nederland te gaan, mede doordat ze inmiddels heeft kennism gemaakt met de aantrekkelijke Christophe. Op een dag ontdekt ze dat de praatjes die over hem de ronde doen, waar blijken te zijn en ze vertrekt gedesillusionneerd naar huis.

Tijdens de afwezigheid van Grace heeft Hylkje geprobeerd haar leven weer op te pakken, maar door alle gebeurtenissen blijken er veel onverwerkte emoties boven te komen.

En het herstellen van de band met haar oudste dochter is ook al niet eenvoudig.

In 1985 verscheen de eerste roman van Greetje van den Berg (1959, Zwolle) bij uitgeverij West-Friesland. Hoewel ze nooit had gedroomd van een carrière als schrijfster, kan ze zich een leven zonder schrijven niet meer voorstellen.

Inmiddels zijn er drieënveertig titels van haar hand verschenen en heeft zij zich een geheel eigen plaats onder een grote, trouwe lezerskring verworven. De onderwerpen zijn heel divers, zoals bijvoorbeeld zinloos geweld, alcoholisme of onterechte verdenking van kindermisbruik. Je zou kunnen zeggen dat ze haar onderwerpen kiest vanuit een zekere nieuwsgierigheid.

www.greetjevandenbergnl

1

Zoals elke moeder herinnerde ook Hylkje Visserman zich het moment van de geboorte van haar eerste kind als de dag van gisteren. Die eerste bevalling en de kreetjes van Grace hadden iets bij haar teweeg gebracht dat zijn weerga niet kende. Het glibberige lijfje op haar borst, de donkere haartjes, de fel trappende beentjes: ze voelde een ongekend geluk en een intense liefde die tranen naar haar ogen stuwden, maar tegelijk een diepe onzekerheid, vermengd met eenzaamheid want ze was een alleenstaande moeder en de toekomst was onzeker.

“Prachtig...” verzuchtte haar tante Annet, die in de maanden van haar zwangerschap haar steun en toeverlaat was geweest en haar ook tijdens de bevalling had bijgestaan. “Ze is echt prachtig. Kijk dat neusje, die nageltjes...”

Hylkje zag het zelf ook. Ze zag dat het een prachtig kind was, háár kind... En dat was Grace gebleven, ook toen Redmer kwam en een echte vader voor haar oudste dochter probeerde te zijn. Daarna waren Rommy, Linda en Pelle geboren en bij alle drie had ze dat diepe geluk ervaren. Toen was ze niet langer alleen. Ze had Redmer aan haar zijde, die de blijdschap over de nieuwgeborene met haar deelde. Hun gezin was goed en compleet. Zo had ze dat al die jaren ervaren, ook nadat die brief uit Italië was gekomen vol woorden van wroeging. Na haar eerste schrik en ontredding had ze samen met Redmer besloten om te doen alsof die brief er nooit was geweest.

Destijds leek dat de enig juiste beslissing, vooral in het belang van Grace, die toen nog maar twaalf jaar was. Het belang van Grace stond voorop, haar mooie meisje, haar oogappel, al zei Hylkje dat laatste nooit hardop. Als Grace oud genoeg was, zou ze haar de waarheid vertellen, maar wanneer was ze oud genoeg? Grace was nu bijna eenentwintig. Voor Hylkje was dat de uiterste limiet. De dag na haar eenentwintigste verjaardag zou ze het vertellen. Ze was het echt van plan.

“Je bent een angsthaas,” zei Harmieke Winters gedecideerd. “Dat is het wat erachter zit. Je bent er gewoon bang voor.”

“Niet waar.” Grace voelde zich aanmerkelijk minder overtuigd. Ze keek naar haar vriendin die tegen de zijkant van de glazen abri leunde. In vergelijking met Harmieke was zij altijd de angsthaas. Harmieke stapte overal op af. Grace liep sinds hun kennismaking in het eerste jaar van hun opleiding Communicatie in haar kielzog. “Maar je moet het natuurlijk helemaal zelf weten,” vervolgde Harmieke bijna onverstaanbaar met het elastiek van haar paardenstaart in haar mond, terwijl ze haar

haren uitschudde om ze vervolgens weer samen te binden in een staart. “Ik wil je niet dwingen om op zoek te gaan. O gelukkig, daar is de bus eindelijk.” Ze pakte haar trendy tas van de grond en glimlachte naar de chauffeur die vlak voor haar stopte en de deuren opende. Met één hand hield ze haar korte rokje naar beneden terwijl ze in de bus stapte en incheckte. De chauffeur keek over zijn schouder toen ze naar achteren liep.

Grace volgde haar schoolvriendin. Ze hoopte dat Harmieke het onderwerp nu zou laten rusten, maar toen de bus Zwolle uitreed om op weg naar Emmeloord te gaan, kwam ze weer terug op het onderwerp.

“Je vader is overleden, maar het is toch mogelijk dat hij daarvoor nog meer kinderen heeft gekregen?”

“Hij was nog jong toen hij overleed.” Grace friemelde aan het gespje van haar tas en keek naar buiten. De dag was druilerig maar de bermen waren geel van speenkruid en paardenbloemen, en het groen was jong en veelbelovend.

“Hij was nog veel jonger toen jij geboren werd.”

“Laat het rusten.” Grace kreeg er ineens genoeg van. “Wat heb ik eraan als ik nog ergens familie in Italië blijf te hebben? Er is in ieder geval een afschuwelijke oma, en tantes die ook al niet zo aardig zijn. Die hebben nooit interesse in mij getoond. Andersom hoef ik nu ook geen kennis met hen te maken. Als je het zo interessant vindt, zoek het dan zelf uit op internet, maar laat mij erbuiten.”

“Toch blijf ik erbij dat het angst is. Je bent bang om familieleden van je vader te ontmoeten, want jij bent altijd bang voor het onbekende.”

Grace zweeg. Ze pakte haar boek met de leerstof voor organisatiekunde erbij en sloeg het open. Harmieke zei ook niets meer. Ze pakte haar iPod, zocht muziek en stopte de dopjes in haar oren. Grace was ervan overtuigd dat Harmieke thuis via internet op zoek zou gaan.

Ze had haar misschien niet moeten inlichten over haar Italiaanse vader. Kennelijk prikkelde dat de fantasie van haar vriendin.

Dat Davide, de vader van Grace al jaren geleden was overleden, was een gegeven waarover ze verder met vrijwel niemand sprak. Ze had hem nooit gekend. Summier had haar moeder eens verteld hoe ze een relatie met Davide Allegri had gekregen tijdens een vakantie in Italië. Helaas was daar een einde aan gekomen toen haar moeder zwanger bleek. Davide drong aan op het afbreken van de zwangerschap. Zijn familie, en dan vooral zijn moeder, hadden haar moeder ronduit onbehoorlijk behandeld en zo was haar moeder destijds zwanger en gedesillusioneerd naar Nederland teruggekeerd.

Haar ouders lieten haar vallen. Tante Annet niet.

Op aandringen van haar tante had haar moeder herhaaldelijk geprobeerd om per brief contact met Davide te krijgen. Ze had zelfs foto's van Grace opgestuurd, maar het bleef stil tot de dag dat de brief van de moeder van Davide arriveerde. Kort en zakelijk werd haar meegedeeld dat Davide was overleden. Over de oorzaak werden geen mededelingen gedaan.

Met dat gegeven leefde Grace, en niets in haar had behoefte gevoeld om in Italië op zoek te gaan naar familieleden. Waarom zou ze? Ze had twee halfzusjes en een halfbroertje, die ze nog nooit als half had beschouwd. Redmer zag ze al die jaren echt als haar vader. Waarom zou ze op zoek gaan naar familie die niets aan haar moeder en haar gelegen had laten liggen? Had dat te maken met angst zoals Harmieke beweerde? Ze voelde gewoon geen enkele behoefte, dat was het.

“Ik wil er echt niets meer over horen, ook niet als je zogenaamde familie van me vindt,” bond ze Harmieke nog eens op het hart, maar die reageerde niet. Met gesloten ogen luisterde ze naar de muziek op haar iPod.

Drie dagen later kwam Harmieke erop terug, aarzelend, zoekend naar woorden. “Grace... ik weet dat je er niets over wilt weten, maar ik moet iets met je delen.”

Ze zaten samen in het restaurant van de hogeschool, Harmieke achter een enorme aardbeienmilkshake, Grace dronk vers sinaasappelsap. Later bedacht Grace dat het vreemd was dat ze niet direct aan haar Italiaanse vader en zijn familie had gedacht. Na hun gesprek in de bus leek dat onderwerp uit haar brein gewist. Misschien had ze er gewoon niet meer aan willen denken. “Kom maar op,” zei ze daarom opgewekt.

“Ik heb op internet naar je familie gezocht en de naam van je vader ingevoerd...” Harmieke boog zich voorover en legde haar hand op die van Grace. “Kan het zijn dat je vader nog leeft?”

“Begin je nou weer?” Geërgerd zette Grace haar glas op tafel. “Ik wil er niets over horen...”

“Grace... je vader heet toch Davide Allegri?”

“Heette,” verbeterde ze automatisch.

“Op die naam heb ik gezocht in combinatie met de naam van het dorp. Jaarlijks wordt daar een wijnfeest georganiseerd en twee jaar geleden schreef hij daarover een column. Twee jaar geleden, Grace... Er stond zelfs een foto bij.”

“Dat moet een misverstand zijn. Doe me een plezier en hou op te wroeten. Niemand wordt hier beter van.”

“Waarom beweert jouw moeder dat hij niet meer leeft?”

“Hou op!” Haar stem klonk hard. Rondom hen vielen gesprekken stil.

Harmieke zuchtte. “Ik wil je niet overstuur maken, maar als je vader nog leeft, heb

je er recht op om dat te weten. Ik keek naar die foto en zag dat je op hem lijkt.”

“Ik lijk op m’n moeder.”

“Je hebt vast ook dingen van je vader. Echt Grace, je hebt er recht op om te weten dat je vader leeft. Het gaat om je vader...”

“Redmer is mijn vader. Met die Italiaanse man wil ik niets te maken hebben.”

Grace dempte haar stem. “En ik geloof ook niet dat mijn vader nog leeft. Waarom zou mijn moeder erom liegen? Het zal wel familie zijn, een neef of zo. Bemoei je nu alsjeblieft met je eigen zaken en hou op.”

Binnen in haar trilde de onzekerheid.

Ze schoof haar stoel achteruit en stond op. “Ik ga naar het toilet, en laat me alsjeblieft even alleen.”

Opgelucht constateerde ze dat Harmieke haar niet volgde. In de witbetegelde toiletruimte was het stil. Grace waste haar handen en keek naar zichzelf in de spiegel. Natuurlijk was het een misverstand. Haar moeder verzon toch niet zomaar dat haar vader niet meer leefde? Ze kamde haar lange donkere haren. Hoe kwam Harmieke erbij dat zij op een vreemde man leek? Als het om een neef ging, was dat natuurlijk wel mogelijk. Haar neus was anders dan die van haar moeder, smaller en spits. Misschien had ze dat wel van haar vader... Wat kon het schelen? Ze keek op haar horloge. Het liefst zou ze nu naar huis gaan, maar ze moest nog twee uur en plichtsgetrouw als ze was, verliet ze even later de toiletruimte om naar de collegezaal te gaan. Ze ging niet naast Harmieke zitten.

Van het hoorcollege over het belang van marketingcommunicatie kreeg ze bijna niets mee. Haar gedachten bleven cirkelen om de opmerking van Harmieke. Ze wilde het niet geloven. Het was eenvoudigweg onvoorstelbaar dat haar moeder al die jaren had gelogen. Waarom zou ze?

Maar een donkere onzekerheid leidde haar af van de woorden op het scherm voor in de zaal. Ze hoorde nauwelijks wat de docent zei en de twee college-uren duurden eindeloos, net zoals de busreis daarna.

Ze was Harmieke voorbij gelopen en zat een eind achter haar. Naast haar schoof een gezette, naar bier stinkende man die zwaar ademde. Grace staarde naar buiten en probeerde tevergeefs de walm van haar buurman te ontwijken. Met enige opluchting zag ze de man in Kampen uitstappen, maar zijn plaats werd onmiddellijk ingenomen door een graatmagere vrouw die doorlopend zenuwachtig met haar benen wiebelde. Misschien dat daardoor haar nervositeit nog verder toenam en het steeds minder onmogelijk leek dat haar moeder had gelogen. Ze smachtte naar het moment dat ze deze bus kon verlaten en tegelijkertijd wilde ze dat de reis nog heel lang duurde. Wat

moest ze doen als ze thuiskwam? Haar moeder ter verantwoording roepen en dan horen dat ze haar leven lang bedrogen was?

“Je bent een angsthaas,” had Harmieke een paar dagen geleden gezegd toen ze ineens over haar vader was begonnen, en nu wist Grace dat ze gelijk had. Ze was doodsbang voor de waarheid...

Haar hele familie zat al aan tafel toen Grace binnenkwam. “Kom er maar snel bij zitten,” nodigde haar moeder, warm en vriendelijk als altijd. Grace ging zoals gebruikelijk tussen Pelle en Linda zitten.

“Hoe was je dag?” wilde haar vader even later weten toen ze een klein beetje van de lasagne had opgeschept en zeker wist dat ze zelfs dat kleine beetje met de grootste moeite op zou krijgen.

Haar vader... Ze keek naar Redmer. Met zijn opvallende blauwe ogen keek hij haar indringend aan. Zijn vork hing ergens halverwege in de lucht. “Heb je een slechte dag gehad? Is er iets gebeurd?”

“Wat zou er gebeurd moeten zijn? Ik voel me gewoon niet zo lekker,” zei ze, schoof haar stoel naar achteren en stond op. “Als jullie het niet erg vinden...”

“Ga maar lekker naar bed, kind. Zal ik je straks een kopje thee brengen?” Vandaag was de bezorgdheid van haar moeder onverdraaglijk.

“Laat me maar...”

Ze moest op internet zien wat Harmieke had gevonden. Misschien zou ze direct ontdekken dat het om een ander familielid met dezelfde naam ging. In dat geval kon ze het uit haar hoofd zetten. Op haar kamer zette ze meteen haar laptop aan, en verwisselde haar strakke spijkerbroek en shirt voor haar nachthemd. Met de laptop op schoot en een kussen achter haar rug ging ze in bed zitten, maar ze durfde de naam van haar vader niet in te typen.

Harmieke had gelijk: ze was een angsthaas.

In de dagen erna bleef Grace het gezelschap van Harmieke mijden. Nadat ze die avond uiteindelijk toch op internet de naam van Davide Allegri en zijn woonplaats intypte, vond ze diverse foto's van dezelfde man en ook de column waarover Harmieke had gesproken. Heel lang keek ze naar het gezicht dat haar onbekend was en dat mogelijk aan haar vader toebehoorde. Ze vergrootte zijn foto, bekeek zijn neus met extra aandacht, ontdekte enige gelijkennis met de hare. Deze Davide had donkere wenkbrauwen, bijna zwart haar met grijze strepen en een keurig gesoigneerd baardje. Onwillekeurig gleden haar vingers door haar eigen steile haren, die maar iets in kleur verschilden van de zijne. Hij zou haar vader kunnen zijn...

Ze voelde een diepe, donkere angst toen ze een bericht verstuurde naar het e-mailadres dat ze bij één van zijn foto's vond. Kort en zakelijk informeerde ze daarin of hij zo'n twintig jaar geleden Hylkje Joustra uit Nederland had gekend. Die avond keek ze om de tien minuten of er al antwoord was, maar toen ze eindelijk ging slapen, had ze nog niets gehoord. In de twee dagen erna bleef het ook stil.

Ze ontliet Harmieke zoveel mogelijk, vertrok een bus eerder naar school, bleef talmen op de terugweg zodat ze een plek ver bij haar vandaan kon zoeken. Harmieke leek haar gedrag te accepteren nadat Grace had aangegeven dat ze even rust wilde.

“Als je me nodig hebt, kom je wel hè?”

Natuurlijk zegde Grace toe, maar ze wist dat daar voorlopig geen sprake van zou zijn. De storm in haar moest ze alleen trotseren. Vanaf het moment dat ze Harmieke twee jaar geleden had leren kennen, was er een diepe vriendschap ontstaan. Ze deelden alles met elkaar. Nu kon ze het niet. Levend tussen hoop en vrees was het onmogelijk om haar gevoelens met iemand te delen. Niet met Harmieke, en zeker niet met één van haar familieleden. De wereld had de kleur van verwarring en onzekerheid gekregen. Soms hoopte ze van harte dat ze een mail zou krijgen, waarin duidelijk werd dat het niet om haar vader ging en dat alles kon blijven zoals het was. Tegelijkertijd wilde ze dolgraag dat deze man haar vader was, dat ze eindelijk een echte vader had. Alle jaren waarin ze luchthartig had beweerd dat ze genoeg had aan Redmer, dat ze hem geadopteerd had als vader en hem ook als zodanig beschouwde, leken nu een grote leugen. Ze had zichzelf zand in de ogen gestrooid om zo haar verdriet de kop in te drukken. Nu realiseerde ze zich dat ze zich soms een buitenstaander had gevoeld, ook als Redmer zei dat hij vier kinderen had. Ze was anders, ze zag er anders uit dan haar hoogblonde huisgenoten. Zijn welgemeende woorden konden daar niet tegenop. Als een schrijnende, maar niet zichtbare wond, droeg ze dat gevoel met zich mee.

In deze dagen, waarin ze leefde tussen hoop en vrees, voelde ze zich fragiel en kwetsbaar. Niets was meer wat het was. Ook als deze Davide Allegri niet haar vader bleek, zou de verandering blijven omdat ze haar eigen onderhuidse pijn had ontdekt. Ze verbaasde zich dat het haar lukte om gewoon naar school te gaan, waar ze elk vrij moment benutte om haar mail te checken. Ook thuis deed ze tamelijk normaal, al lukte het haar ineens niet meer om Redmer zoals gewoonlijk met “papa” of “pa” aan te spreken. De eerste keer dat ze hem iets vroeg en hem bij zijn voornaam noemde, voelde nog wat onwennig. Ze zag zijn verbaasde, bijna geschokte blik, maar hij zei niets en beantwoordde haar vraag.

Op de avond van de derde dag vond ze het antwoord van Davide Allegri in haar mailbox. Alleen al het zien van zijn naam riep een misselijkmakende spanning in

haar op. Met trillende vingers opende ze zijn bericht:

Dear Grace,

Your mail was a big surprise for me.

De letters dansten voor haar ogen. In zijn korte bericht schreef hij dat hij Hylkje inderdaad had gekend en dat hij hoopte dat ze hem meer over haar kon vertellen.

I wrote so many letters to her.

Haar moeder beweerde dat hij nooit had geschreven. Waarom?

I longed to see my daughter.

Zinnen die alles wat haar moeder over hem had verteld tot leugens bestempelden. Hij verlangde ernaar om zijn dochter te zien. Hij wilde haar zien, hij verlangde naar haar...

Ze las en herlas zijn e-mail, liet de woorden op zich inwerken, voelde blijdschap en opluchting vermengd met verdriet en woede. Blindelings had ze haar moeder vertrouwd. Ogenschijnlijk open en eerlijk had die altijd over haar verleden met Davide gesproken. Er was geen enkele reden geweest om te twijfelen. Door haar moeders verhalen had ze niet de minste behoefte gevoeld om op zoek te gaan naar haar Italiaanse familie. Ze hield er zelfs rekening mee dat het pijnlijk voor haar moeder kon zijn. Nu was het alsof de grond onder haar voeten werd weggeslagen. Hoe was het nog mogelijk om in dit huis, te midden van deze mensen te leven? Want het ging niet alleen om haar moeder: Redmer was medeplichtig. Hij had meegeholpen om haar om de tuin te leiden met zijn praatjes dat hij haar als zijn eigen kind beschouwde. Hij had het recht niet...

Ze voelde zich verraden.

“Grace!” Haar moeders stem klonk onder aan de trap. “Kom je nog even beneden om iets te drinken?”

Er kwam geen geluid uit haar keel.

“Grace! Hoor je me?”

Ze balde haar vuisten. “Ik kom niet. Ik ga naar bed... ik ben hartstikke moe...”

“Maar je komt toch nog wel even beneden?”

Ze wist niet wat ze moest doen.

“Grace?”

Ze zou het niet eens hardop kunnen zeggen. Het was nog te vroeg om hen ermee te confronteren, ze was er nog niet aan toe. Zelf kon ze nauwelijks geloven wat ze zojuist had gelezen en ze zou het niet kunnen verdragen als ze zichzelf probeerden vrij te pleiten. Uiteraard zouden ze volhouden dat ze voor haar eigen bestwil op deze wijze hadden gehandeld.

“Grace!”

Haar moeder mocht haar slaapkamer niet binnenkomen.

“Ik kom zo!”

Ze klikte het bericht van Davide weg, probeerde zichzelf onder controle te krijgen voordat ze naar beneden ging, maar toen ze in de kamer kwam, zaten daar vreemde mensen die deden alsof ze haar kenden.

“Je bent toch niet ziek?” Grace wist dat het haar moeder was die zo zorgelijk keek, maar ze was niet langer de moeder met wie ze vertrouwd was. Ze was vreemd en vijandig, net zoals Redmer.

“Ik ben moe.”

“Voor een jonge vrouw van jouw leeftijd ben je vaak moe,” zei haar moeder. “Je ziet ook zo bleek.”

“Over een paar weken begint de meivakantie, dan kan ik uitrusten.” Grace liep door naar de open keuken in de hoop zo het gesprek te beëindigen.

“Misschien heb je bloedarmoede,” hield haar moeder aan.

Uit één van de kastjes pakte Grace een glas, liet het vollopen met koud water en dronk met gretige slokken.

“Waarom ga je niet even langs de dokter?”

Grace vulde het glas nog eens. Ze gaf geen antwoord.

“Wat is er toch met je aan de hand? Je bent al een paar dagen anders dan anders.” Haar moeder volgde haar naar de keuken.

“Ik ben helemaal niet anders dan anders, dat verbeeld je je maar.” Met een klap zette Grace haar glas op het aanrecht en liep langs haar moeder heen. “Welterusten allemaal...”

Ze meed de blik van Redmer. Haar zussen en broertje waren verdiept in een Amerikaanse televisieserie en antwoordden afwezig. Het was goed zo. De familie bleef beneden. Zij, als koekoeksjong, trok zich terug.

Niemand hield haar tegen.

2

De dagen erna speelde Grace toneel. Tegenover Harmieke gaf ze aan dat er sprake was van een familielid van haar vader en dat ze het hoofdstuk dus kon afsluiten.

Harmieke drong niet verder aan, opgelucht dat Grace haar niet langer uit de weg ging en hun vriendschap geen noemenswaardige butsen leek te hebben opgelopen. Ook thuis leek alles weer bij het oude. Ze zat weer gewoon aan tafel zonder over vermoeidheid te klagen. Aan niets was te merken dat voor Grace de wereld was veranderd, dat de mensen om haar heen niet meer dezelfde waren en dat ze een mail terug had geschreven naar haar Italiaanse vader met de melding dat het Hylkje goed ging en dat zij z'n dochter was.

Dit keer liet het antwoord niet lang op zich wachten. Hij vroeg om een foto en of er een mogelijkheid was dat ze elkaar eens konden ontmoeten.

In haar hoofd was het chaos.

Ze wilde hem zien.

Ze wilde meer van zijn leven weten, van het dorp waar hij woonde, van zijn vrouw en de twee zoontjes die hij had gekregen. Net zoals hier, had ze ook daar familie.

Sinds ze het wist, was ze zich sterk bewust van de verschillen tussen haar en haar zusjes en Pelle. Ze herinnerde zich ineens dat ze twee jaar geleden ineens haar haren blond had geverfd. In de spiegel keek een vreemde jonge vrouw haar aan, maar ze verbeeldde zich dat ze nog meer op haar moeder leek. Redmer mopperde omdat het zonde van haar mooie haar was. Haar moeder nam het voor haar op.

Zoals haar moeder het meestal voor haar opnam.

In plaats van haar opdrachten voor school te maken, zocht ze deze dagen op haar computer naar het dorp waar haar vader woonde en keek hoeveel kilometers hen scheidde. Ze schrok van de meer dan twaalfhonderdzig die ze moest overbruggen. Het leek haar ondenkbaar om die reis in haar eentje te maken.

En toch nam het idee steeds vastere vormen aan. Ze zocht naar vlieggreizen, maar ze had nooit eerder gevlogen en daarom gaf ze de voorkeur aan de trein. Op internet speurde ze naar aanbiedingen voor de trein en de route die ze moest nemen. Haar vader kreeg als antwoord dat ze over zijn uitnodiging nadacht.

Vanaf dat moment haalde ze met enige regelmaat bedragen van haar rekening en verstopte die in een tas, die ze achter haar kleding in de kast legde. Haar eerste plan was om in de meivakantie te vertrekken. Ze kwam erop terug omdat de hele familie dan thuis was. In de week erna durfde ze het ook nog niet aan. Ze verpestte wel een

aantal toetsen.

“Wat is er toch met jou aan de hand?” informeerde haar moeder op een avond achterdochtig. De derde week van mei was al in zomerstemming met temperaturen die de vijftientig graden naderden. Achter het huis hadden ze gebarbecued. De rommel was inmiddels opgeruimd en onder het genot van een glaasje rosé praatten ze nog wat na.

Grace sprak de veronderstelling tegen dat er met haar iets aan de hand zou zijn. Haar moeder hield aan. “Je bent er met je gedachten niet bij, daarom heb je die toetsen verprutst.” Ze dempte haar stem zodat de burens haar niet zouden horen. Zo was haar moeder, altijd bang dat anderen iets van haar zouden denken, altijd zo keurig... Grace vond het ineens belachelijk, net zo belachelijk als de zogenaamde sportieve korte broek van Redmer. Zijn benen staken er akelig wit onderuit.

“Je moest het aantal keren dat je de afgelopen weken iets bent vergeten eens turven en je noemt je vader ook ineens bij zijn voornaam. Redmer heeft er geen bezwaar tegen, maar ik vind dat het niet hoort.” Haar moeder boog zich voorover. “Vertel me alsjeblieft wat er aan de hand is.”

Pelle had na het eten een paar vrienden in de straat opgezocht, vanuit Rommy's kamer klonken de stemmen van een aantrekkelijk Nederlands zangduo, Linda lag verderop met gesloten ogen in een luie stoel.

“Er-is-niets-aan-de-hand!” Grace stond op. “Ik heb een paar toetsen verknald, nou en? De volgende keer doe ik het beter. Je maakt van een mug een olifant.”

“Het gaat niet alleen om die toetsen.” Haar moeder stond ook op.

“Wat is er? Ben je verliefd? Is het een jongen van wie je denkt dat wij die niet zullen accepteren, een loverboy misschien?”

“Alsof ik zo weinig zelfvertrouwen heb dat ik me met zo'n vent zou inlaten.” Laatdunkend keek ze op haar moeder neer. Nooit eerder had ze opgemerkt dat ze inmiddels langer was, maar misschien kwam het doordat haar moeder nu op blote voeten liep. Ineens wilde Grace het uitschreeuwen. Ze wilde vragen waarom ze al die jaren zo beduvelde was, ze voelde hoe een hete woede in haar opsteeg, maar ze balde haar vuisten en draaide zich om.

Op haar slaapkamer leunde ze tegen de deur. Het moment van vertrek was gekomen. Er was geen reden om zich nog langer achter allerlei voorwendsels te verschuilen. Angst zorgde ervoor dat ze nog niet was vertrokken. Die moest ze overwinnen.

Harmieke had haar voor een angstaas versleten. Ze zou Harmieke laten zien dat ze ongelijk had.

Die nacht kon Hylkje niet slapen. In het donker rolde ze zich van haar ene op haar andere zij, onrustig, en zich bewust van naderend onheil. Er hing iets in de lucht. Ze voelde het als ze naar Grace keek. Iets aan haar oudste dochter was anders. Het was haar niet ontgaan dat ze Redmer sinds een paar weken bij zijn voornaam noemde. Zowel hij als zij hadden er niet op gereageerd, maar het klopte niet en ze wist bijna zeker dat Grace meer wist over haar echte vader. Tegenover Redmer liet ze niets los. Misschien had ze het niet bij het rechte eind en was er iets anders aan de hand. Grace kon pril verliefd zijn en het te vroeg vinden om haar gevoelens te delen. Het idee van een loverboy had ze vanavond fel van de hand gewezen en juist op dat moment voelde Hylkje heel duidelijk dat er tussen haar en Grace iets essentieels veranderd was. Waarom ze het gevoel kreeg dat het iets met Davide te maken had, wist ze niet en ze was te laf om ernaar te vragen.

Hylkje gooide het dekbed van zich af en ging rechtop zitten. Leek het zo of was het hier echt benauwd in de slaapkamer? Het raam stond wel open.

“Wat doe je?” Redmer klonk slaperig.

“Ik kan niet slapen...” Ze stapte uit bed, wachtte nog even om te horen of Redmer nog meer wilde weten, maar blijkbaar was hij niet echt wakker geworden. Zijn ademhaling klonk weer rustig, af en toe maakte hij kleine pufgeluidjes. Zachtjes liep ze op haar blote voeten naar beneden, maakte in de keuken water warm en zette een kop thee voor zichzelf. Met de mok in haar hand kroop ze in een hoekje van de bank. In het vage licht van de straatlantaarn voor hun huis was hun inrichting kleurloos. Ze keek naar de vertrouwde meubels, naar de lichte gordijnen en de banken in dezelfde kleur. In de antieke, mahonie vitrinekast stonden kleine beeldjes en antieke gebruiksvoorwerpen die Hylkje verzamelde. Dit was haar thuis. Hier was ze samen met haar gezin gelukkig. Zoals in elk gezin met pubers botsten de familieleden onderling wel eens, maar over het algemeen was het goed. Grace hoorde erbij. Ze had er altijd bij gehoord en was door Redmer als zijn eigen dochter behandeld. Van Davide kon ze dat niet zeggen.

Zijn naam bracht nog altijd bitterheid naar boven. Daarom had ze er samen met Redmer destijds voor gekozen om Davide voor overleden te houden. Dat was beter voor hun gezin, en nog het allermeest voor Grace. Zo had ze gedacht.

Nu twijfelde ze daar ernstig aan.

Misschien had haar beslissing uiteindelijk meer met haarzelf te maken. Davide had haar gekwetst. Dieper kon een mens niet gekwetst worden. Hij en zijn familie hadden haar vertrouwen beschaamd, ze hadden haar vernederd. Ze was jong, kwetsbaar en alleen in een vreemde omgeving. Hij had haar moeten steunen. Hij liet haar vallen.

Terwijl het destijds zo veelbelovend was begonnen.

Negentien jaar was Hylkje toen ze naar een camping in het noorden van Toscane vertrok, samen met haar twee beste vriendinnen. De camping was niet geweldig, maar de prachtige omgeving vergoedde veel. Hylkjes herinneringen kleurden zich met het roze van bougainville en oleander, en het geel van mimosa. Het allermeest was ze onder de indruk van Davide, een jonge Italiaanse man die werkzaam was op de camping en vanaf de eerste dag zijn grote bewondering voor “la bella olandese” niet onder stoelen of banken stak.

Op haar beurt liet ze geen gelegenheid onbenut om de knappe, goedgebouwde Italiaan met zijn dikke donkere haardos en zijn indringende donkere ogen zogenaamd toevallig te treffen. Hij was drie jaar ouder dan zij, maar leek zoveel ouder, wijzer en mannelijker dan haar leeftijdgenoten. Ze communiceerden in gebroken Engels over allerlei onderwerpen waarover ze nooit met haar mannelijke klasgenoten en aanbidders had kunnen praten. Op een dag verraste hij haar met een zelf geplukt boeket met bougainville en mimosa. Volgens hem vielen de bloemen in het niet bij haar schoonheid. Het streelde haar ego dat zo’n knappe Italiaan voor een heel normaal Nederlands meisje viel. Want zo had ze zichzelf altijd gezien: niet knap, niet lelijk, maar onopvallend middelmatig. In de nabijheid van Davide voelde ze zich een schoonheidskoningin. Na een week ging ze voor het eerst met Davide uit. Wat ze met hem meemaakte, had ze nog nooit met andere jongens beleefd. Haar leeftijdgenoten kusten haar altijd na de eerste avond bij het afscheid en begonnen vaak meteen vrijpostig met het verkennen van haar lichaam. Brutale handen kropen onder haar shirt en als ze liet merken dat ze daar niet van gediend was, dropen ze teleurgesteld af.

Davide was anders.

Hij kuste haar handen en vertelde dat ze de mooiste vrouw van het heelal was. Daarna verkenden zijn lippen haar gezicht, bleven heel even op haar lippen rusten en gleden vervolgens langs haar hals naar beneden, over haar blote schouder en toen weer zachtjes naar haar lippen. Na die avond kende ze de betekenis van tederheid, maar ook verlangen naar veel meer. Met een glimlach nam hij afscheid en nu was zij het die teleurstelling voelde. Niet eerder was ze zo verliefd geweest. Elk moment dat ze bij elkaar konden zijn, waren ze dat ook. Ze verwaarloosde haar vriendinnen.

Drie dagen later vielen de eerste verwijten. De week eindigde met knetterende ruzie, die uitmondde in een verbod om hun tent te betreden. Haar eigendommen werden naar buiten gegooid en zo belandde ze in de oude caravan die Davide bewoonde. Aan haar geluk deed de onenigheid met haar vriendinnen niets af. Alleen

Davide telde.

Overdag zat ze bij het zwembad, waar hij haar elke vrije minuut gezelschap kwam houden. 's Avonds gingen ze samen uit, zaten ze uren samen in de buitenlucht, dronken wijn en telden de sterren tot ze duizelig werden en achterover in het droge gras vielen. Ze genoot ervan om samen te vrijen en in zijn armen in slaap te vallen.

Onverbiddelijk maakte de tijd een einde aan deze zorgeloze en liefdevolle periode. Ze hilde toen ze afscheid van Davide nam. Haar twee vriendinnen waren al met hun auto vertrokken. Hylkje nam de trein. Davide kon beslist geen vrij krijgen en was daardoor niet in staat haar naar het station in La Spezia te brengen. Zo vertrok Hylkje van de camping, gebracht door één van de campinggasten die door Davide was gevraagd. Zelfs in de trein kon ze niet ophouden met huilen. Nu verbaasde ze zich nog wel eens hoe ze het had gedurfd om in haar eentje die hele reis per trein te ondernemen. Haar ouders begrepen het ook niet. Ze waren woedend op haar vriendinnen en werden nog woedender toen ze hoorden hoe Hylkje een week lang bij Davide had gelogeed. Vanaf dat moment moest ze op gezag van haar moeder die Italiaan uit haar hoofd zetten.

Davide schreef haar brieven, waarin hij haar smeekte om bij hem terug te komen. Zij verging bijna van verlangen naar hem en haar studie aan de Meao leed er danig onder. Nog anderhalve maand hield ze het vol, toen haalde ze stiekem haar geld van de bank dat ze jarenlang van haar weekendbaantje bij de supermarkt had opgespaard voor een eventuele uitzet.

Met een briefje op haar bed stelde ze haar ouders op de hoogte van haar vertrek naar Italië.

Negentien jaar was ze, en ze meende dat ze genoeg van het leven wist en dat de liefde van Davide en haar voor eeuwig was. Twee maanden lang bivakkeerde ze nog met Davide in zijn caravan. Ze waren gelukkig. Misschien zouden ze dat zijn gebleven als het winterseizoen niet was begonnen, waardoor ze de camping moesten verlaten. Davide nam haar mee naar het dorp waar hij woonde, naar het huis van zijn moeder. Hij wist zeker dat ze daar welkom zou zijn en misschien kon ze in het dorp een baantje vinden.

Ze wist niet meer hoe ze zich dat had voorgesteld, maar in ieder geval had ze de ronduit vijandige houding van de moeder van Davide niet verwacht. Een vrouw die zomaar bij haar zoon in een oude caravan trok, was ronduit onfatsoenlijk en niet geschikt voor de enige zoon van moeder Allegri. Dat ze niet Italiaans was, maakte de zaak er niet beter op. En haar grote liefde deed niets. Meer dan eens viel Davide haar gewoon af tijdens een vijandelijke uitval van zijn moeder. Zijn twee zussen deden daar nog graag een schepje bovenop en hij zweeg of gaf hen gelijk.

De ellende bereikte een tragisch dieptepunt toen ze in november ontdekte dat ze zwanger was. Voorzichtig vertelde ze het aan Davide, er vast van overtuigd dat hij geschokt zou zijn, maar wel zijn verantwoordelijkheid zou nemen. Daar leek het die eerste momenten ook op. Davide schrok behoorlijk, maar hij bezwoer haar dat het allemaal in orde zou komen, dat ze op hem kon rekenen en dat hij nu niets liever wilde dan met haar trouwen.

Nog geen vierentwintig uur later was zijn standpunt honderdtachtig graden gedraaid: ze waren te jong, hun toekomst was te onzeker, ze moest het kind weg laten halen.

Natuurlijk wist ze dat hij met zijn moeder had gepraat, dat ze hem onder druk had gezet, maar het maakte haar pijn niet minder. Een week later was haar leven in het huis van de weduwe Allegri zo ondraaglijk geworden dat ze het niet langer uithield.

Voor de derde keer ondernam ze die lange tocht per trein met het laatste geld dat ze bezat en zo kwam ze berooid en met hangende pootjes terug bij haar ouders.

Wat volgde was de meest pijnlijke episode uit haar leven. Haar ouders wilden hetzelfde als Davide en zijn moeder. Toen ze weigerde, trokken ze hun handen van haar af.

Ze vond onderdak bij een zus van haar moeder die van haar benarde situatie hoorde. Nog altijd had ze een goed contact met tante Annet, die honderd procent achter haar stond en alles voor haar deed wat haar eigen moeder naliet. Zij stond haar bij tijdens de moeilijke maanden van haar zwangerschap en ze hield haar hand vast bij de bevalling.

Niet lang na de geboorte van Grace verzoende ze zich weer met haar ouders. Ze stonden erop dat ze terug naar huis kwam.

Hylkje ging en vond een baantje als administratief medewerkster bij de afdeling Sociale Zaken van de gemeente. Als ze werkte, paste haar moeder op Grace.

Oppervlakkig bekeken leken de plooiën gladgestreken, maar de verhouding tussen Hylkje en haar moeder bleef verstoord. Bij Hylkje had die moeilijke tijd littekens nagelaten.

Van Davide had ze nooit meer iets vernomen. Het was tante Annet die vond dat hij op de hoogte moest worden gesteld van de geboorte van Grace. Met tegenzin en toch ook met iets van hoop, stuurde ze hem een brief.

Daar had hij niet op gereageerd en evenmin op de foto's die ze later van Grace stuurde. Op de eerste verjaardag van haar dochter probeerde ze het nog een keer. De stilte bleef tot die brief van zijn moeder waarin ze zijn overlijden meldde. Over bijzonderheden schreef ze niets.

Vijf jaar na de geboorte van Grace trouwde ze met Redmer. Van een hevige

verliefdheid zoals tussen haar en Davide was geen sprake, maar hun huwelijk was goed. Een warme zomerbries in vergelijking met de stormachtige relatie tussen haar en haar Italiaanse geliefde.

En toen kwam de dag dat die brief uit Italië bij haar ouders op de mat lag, geadresseerd aan haar. Eerst meende Hylkje nog dat iemand een heel slechte grap met haar uithaalde, want hoe kon ze een brief krijgen van iemand die al jaren daarvoor was overleden?

Ze las de brief, herinnerde zich het handschrift van Davide en las zijn woorden van wroeging. Hij schreef hoe hij al die jaren aan haar was blijven denken, hoe hij zich hun intense liefde herinnerde en hoeveel spijt hij had dat het zo was gelopen. Af en toe vermeldde hij details die alleen hij kon weten en daardoor wist ze dat het geen grap was, dat deze brief echt van de dood gewaande Davide kwam.

Ze las dat hij zich vaak had afgevraagd of hij vader van een zoon of een dochter was geworden, maar ook dat hij begreep dat hij geen enkel recht op die titel had. Vervolgens meldde hij dat het geboortebericht van Grace hem nooit bereikt had omdat zijn moeder dat had achtergehouden, en dat Hylkjes andere brieven hetzelfde lot beschoren was. Laatst was hij daar achter gekomen en nu wist hij dat Hylkje bevallen was van een dochter, die de naam Grace had gekregen. Deze ontdekking had voor een flinke verwijdering tussen hem en zijn moeder gezorgd.

Hij wilde nu zo graag nog iets goed maken, maar boven alles hoopte hij dat Hylkje toch weer gelukkig was geworden. Of ze hem alsjeblieft terug wilde schrijven, al zou hij er begrip voor hebben als ze dat niet deed.

In overleg met Redmer besloot ze om de brief van Davide te vernietigen en Grace onkundig te laten van de nieuwe ontwikkelingen. Zo bleef Davide de overleden vader van Grace. Alleen haar ouders en tante Annet waren op de hoogte. Haar ouders waren het helemaal met haar eens. Tante Annet drong aan om het Grace te vertellen.

Dit keer stond ze aan de kant van haar ouders, omdat het beter leek voor Grace.

Toch was ze altijd bang geweest dat de dag zou komen waarop haar oudste dochter zelf zou ontdekken dat ze had gelogen. Hoewel ze zichzelf dan onmiddellijk geruststelde met het idee dat ze in feite geen leugens vertelde. Jarenlang had ze zelf niet beter geweten dan dat Davide niet meer leefde. Zijn brief had daar verandering in gebracht. Die verandering gaf ze niet door. Dat kon je toch geen liegen noemen? Bovendien wilde ze Grace de waarheid vertellen zodra ze daar oud genoeg voor was. Dat zou eerst op haar zestiende verjaardag gebeuren, toen verschoof ze de onthulling naar achttien jaar, maar opnieuw had ze het uitgesteld: op haar eenentwintigste zou ze het echt te horen krijgen. Dat zou ruim een maand duren.

Misschien moest ze niet langer wachten. Op een dag zou Grace toch de waarheid moeten horen en ze zou het vast begrijpen.

Morgen zou ze met haar oudste dochter praten. Of overmorgen, maar in ieder geval heel gauw.

Haar thee was koud geworden. Ze goot de mok leeg in het aanrecht en ging terug naar bed, waar Redmer nog onbekommerd sliep.

Twee dagen later had Grace pas 's middags les. Ze lag nog in bed toen de anderen al naar school waren en Hylkje op het punt stond om naar haar werk te vertrekken.

Hylkje ruimde snel de ontbijtboel af, zette het serviesgoed in de vaatwasser en riep onder aan de trap dat ze wegging.

Er kwam geen reactie.

Dat was niet ongebruikelijk. Grace zou waarschijnlijk nog slapen. Meestal liet Hylkje het er bij zitten, maar vandaag riep ze nog een keer. Opnieuw bleef het stil. Hylkje trok haar jas aan, maar stelde haar vertrek uit. Ze wist later zelf niet waarom ze naar boven liep, het moest met haar gevoel van onbehagen van de laatste dagen te maken hebben.

Grace lag met haar hoofd onder haar dekbed.

“Grace, ik ga weg...” kondigde ze aan.

“Mmmm...”

“Succes op school... en Grace..?”

Met zichtbare tegenzin sloeg haar dochter het dekbed terug en keek haar lodderig aan.

“Als er iets is... als je ergens mee zit, zul je het me dan vertellen?”

“Wat zou er moeten zijn?”

Ze begon te hikkelen, zocht naar woorden. Nu zou ze voorzichtig een aanzet kunnen geven, maar ze wist niet hoe ze moest beginnen. Ze zou gewoon kunnen zeggen dat ze met Grace wilde praten, vanavond of morgen, maar die zou dan onmiddellijk willen weten waarover en dat wilde ze nu nog niet zeggen. Dit was niet het juiste moment.

“Ik weet niet, je bent zo anders de laatste dagen... Ik wil je alleen maar laten weten dat je bij me terecht kunt als je ergens over tobt.”

“Natuurlijk...” zei Grace en ze rekte zich landerig uit. “Ga nu maar, anders kom je nog te laat.”

Het stelde Hylkje op geen enkele manier gerust. Ze vertrok toch.

Tot het uiterste gespannen luisterde Grace naar de geluiden die van buiten kwamen

nadat haar moeder de buitendeur achter zich gesloten had. Ze hoorde haar voetstappen op het pad, het openen van de schuurdeur en even later de deur van de schutting die met een klap gesloten werd. Ze hield haar adem in, maar er was niets meer te horen. Haar hart bonkte met zware slagen toen ze uit bed kwam. Vandaag moest het gebeuren. De afgelopen nacht had ze geen oog dicht gedaan. Uur na uur zag ze de oplichtende cijfers van haar wekkerradio verspringen. Uiteindelijk was ze even in slaap gesukkeld, maar al snel was ze weer wakker, terwijl ze in gedachten de komende reis repeteerde. Alles lag klaar in de kast en kon zo in de koffer worden gestopt, die ze op de oude kast in de garage wist. Haar bankrekening was nagenoeg leeg. Het geld lag inmiddels tussen de kleding die ze wilde meenemen. Op die manier zou haar pingedrag haar verblijfplaats niet verraden. Aan elk detail had ze aandacht geschonken, niets mocht aan het toeval worden overgelaten.

In Amsterdam kon ze haar bestelde ticket afhalen. Tegen twaalf uur kon ze dan in de trein naar Marseille stappen.

Nu moest ze zich haasten. Het was inmiddels kwart over acht, over minder dan een uur moest ze in de bus richting Lelystad zitten, waarna ze verder met de trein naar Amsterdam zou reizen. Vandaag zou ze op weg gaan naar haar vader, zonder dat iemand ervan wist.

Aan tafel had ze gisteravond om zich heen gekeken. Onkundig van de komende gebeurtenissen kibbelde Linda met Pelle, vertelde Rommy over school en haar moeder een anekdote over haar werk. Redmer bemoeide zich af en toe met de gesprekken, maakte een rake opmerking en schepte voor de tweede keer op omdat hij zo dol was op de nasi met saté die haar moeder had gemaakt. Af en toe had Grace ook aan het gesprek deelgenomen om haar familieleden het gevoel te geven dat ze er nog bij hoorde.

Zelf had ze dat gevoel niet meer vanaf het moment dat ze de foto van Davide Allegri op internet had ontdekt. Als een buitenstaander observeerde ze het gezin waarvan ze zo lang deel had uitgemaakt. Een warm nest, in stand gehouden door leugens.

Ze zweeg over haar ontdekking omdat ze ervan overtuigd was dat zowel haar moeder als Redmer zichzelf zou vrijpleiten met de smoes dat die leugens voor haar eigen bestwil waren.

Over haar reis zweeg ze eveneens. Ze zouden haar tegen willen houden. Misschien wilden ze dat ze tot de zomervakantie wachtte en haar dan vervolgens gezelschap houden. Maar zij hoorden daar niet...

Ze wilde haar zaak niet tegenover hen verdedigen, ze wilde niet soebatten. Wat ze op dit moment wel wilde, was hun onrust, onzekerheid en angst bezorgen. Weken had

ze erover gedacht, nu was het zover. Ze kon niet langer wachten. Haar moeder leek aan te voelen dat er iets was. Haar kennende zou ze blijven aandringen en steeds dichter de waarheid naderen. Misschien wist ze het al.

Vandaag was de dag. Grace zag ernaar uit en was tegelijk doodsbang voor het onbekende. Maar ze ging. Ze was de angstaas voorbij.

Af en toe dreigde de angstaas haar toch in te halen. Op Amsterdam Centraal greep die haar naar de keel toen ze haar ticket overhandigd kreeg en een vriendelijke medewerkster haar een goede reis wenste. Er wachtten haar vier overstappen op onbekende stations, ze zou overnachten in Marseille. Op internet vond ze verhalen over de vermeende onveiligheid van deze havenstad en niet op het verkeerde moment op de verkeerde plaats zijn. Thuis leek haar dat nog een avontuur, hier vlogen die haar ineens aan terwijl ze met haar koffer op wieltjes in de richting van het aangegeven perron sjokte en ze zich heftig bewust werd van het grote bedrag in de envelop onder de kleren in haar koffer.

Door de gangen van het station waren jachtige reizigers onderweg naar hun trein. Een keurige man in een lange regenjas struikelde in zijn haast bijna over haar koffer, snauwde haar toe dat ze uit moest kijken en vloekte om zijn ongenoegen kracht bij te zetten.

Langzaam liep ze verder naar de laatste trappen in de gang en hees haar koffer de trap op. In haar jaszak trilde haar mobiele telefoon. Ze stond even stil om op het schermpje te kijken en zag dat het Harmieke was. Met trage gebaren stopte ze het toestel terug.

De trein gleed het station binnen.